

Opening

René opent de bijeenkomst. De bijeenkomst staat in het teken van het parapluplan. Daaraan voorafgaand wordt een terugkoppeling gevraagd van de bijeenkomst op 5 september. René benadrukt dat eind dit jaar het parapluplan klaar moet zijn, het tempo is dus hoog.

Regiegroep

De belangrijkste punten van de laatste regiegroep worden kort toegelicht:

- Er komen steeds vaker verzoeken van andere overheden en soms ook bedrijven om documenten van de samenwerking in te zien. Er is afgesproken dat uitwisseling van informatie/stukken naar andere overheden gewoon moet kunnen, wel wordt gevraagd om ons ook hun resultaten weer terug te geven. Uitwisseling naar bedrijven zal niet gebeuren.
- Melle en Marije zijn bij iedereen langs geweest en hier kwamen veel maatwerkopdrachten uit naar voren. Melle's contract is vanwege deze grote werkvoorraad uitgebreid met 8 uur. Nog steeds blijft de werkvoorraad groot.
- De visitatiecommissie komt op bezoek. In twee uur worden PWVE, WINNET, Zuiderzeeland, AGV, Rivierenland en de hele Veluwe gevisiteerd. Marijke vertelt wat er op dit vlak gebeurt en dat ze iedereen via de nieuwsbrief op de hoogte zal houden.
- Er is afgesproken om na de verkiezingen een bijeenkomst te organiseren voor nieuwe bestuurders, zodat ze kunnen worden geïnformeerd over de rol van het platform.

Jan Wisse vraagt of er vanuit de visitatiecommissie nieuwe mijlpalen worden gezet. René en Marijke reageren dat ze verwachten van niet, maar als er veranderingen zijn dan zullen ze dat communiceren.

Terugkoppeling 5 september

René geeft aan dat 5 september een bijzondere bijeenkomst was, want ambtenaren, managers en bestuurders kwamen bij elkaar. Hij wil iedereen de gelegenheid geven om te reageren op deze dag.

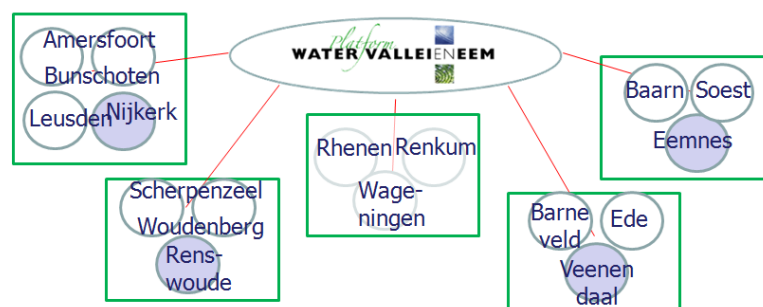
- Jan Wisse vertelt het goed te vinden dat er per onderwerp een bestuurlijk trekker is benoemd. Hij vraagt of dit inmiddels voor alle onderwerpen is gelukt. René antwoordt dat er voor een paar onderwerpen nog wordt gepraat met bestuurders die dit mogelijk gaan trekken.
- Sandra vraagt wat er gebeurt na de verkiezingen. René antwoordt dat dit afhankelijk is van de verkiezingen, daar kun je nu nog geen rekening mee houden.
- Jan Wisse wil graag ambtelijke trekkers benoemen. René reageert dat dit ook gaat gebeuren.
- Jan van 't Klooster vraagt naar de planning van het parapluplan. René vertelt dat het mogelijk is om tijdens het bestuurlijk platform in november al stukken op te leveren, maar hij vindt dat de ambtenaren eerst de mogelijkheid moeten hebben om te reageren. Marijke voegt toe dat er een extra vergadering komt in januari, zodat de huidige bestuurders het parapluplan nog kunnen vaststellen.

Er ontstaat een discussie over de drie k's (kosten, kennis en kwetsbaarheid). In het parapluplan moeten alle drie terugkomen.

Organisatie van afvalwaterteams

De afvalwaterteams, die op 5 september zijn gepresenteerd (zie figuur), waren bedoeld om een discussie te ontlocken. Dat lijkt goed gelukt. René is benieuwd naar reacties uit de groep.

- Manon reageert dat de suggestie werd gewekt dat het aan de gemeenten ligt dat er nog niet overal een AWT is. Ze vertelt dat het voor het AWT met Wageningen en

Figuur 1 Discussieplaatje

Renkum echter niet aan de gemeenten ligt dat er nog geen AWT is opgericht. René reageert dat

het niet de bedoeling was om bij iemand schuld te leggen, het was enkel bedoeld om een aanzet te geven naar de toekomst.

- Jan Wisse reageert dat volgens hem AWT's ontstaan, omdat de deelnemers denken dat het een toegevoegde waarde biedt. Je moet het volgens hem niet afdwingen, het moet een natuurlijk proces zijn. Aad stelt dat je het zeker niet moet afdwingen, maar dat je er wel over moet praten. Wanneer je constateert dat een deel van de gemeenten niet meedoet in een AWT is het goed om een discussie te starten.

Er wordt kort gesproken over de mogelijke vorm van een AWT. Het is niet beperkt tot een zuiveringskring. Er kan ook om een andere reden een AWT worden gevormd.

Parapluplan

In het parapluplan zullen een aantal inhoudelijke vraagstukken worden besproken. Twee vragen staan vandaag in de discussie centraal.

1. Moeten we nog doorgaan met afkoppelen?
2. Hoe maken we de keuze tussen het vervangen of renoveren van riolen?

Beide zijn met name van belang vanuit het oogpunt van investeringen.

Uit de regionale benchmark rioleringszorg blijkt dat er momenteel binnen het Platform jaarlijks circa 0,3% van het stelsel wordt gerenoveerd en 0,5% wordt vervangen.

Waarom koppelen we eigenlijk af? Redenen voor het afkoppelen waren tot nu toe:

1. het reduceren van emissies
2. het opheffen van lokale wateroverlast
3. het minder dun worden van water op de RWZI, een meer geconcentreerde stroom creëren

Vanuit emissieoogpunt is doorgaan met afkoppelen niet echt meer nodig en ook de lokale knelpunten zijn vaak al aangepakt. De vraag is daarom of we hier nog wel mee moeten doorgaan. Afkoppelen is immers relatief duur.

De kosten van ondergronds afkoppelen bedragen vaak circa 1/3 deel van de kosten van het vervangen. Doorvertaald naar de rioolheffing kan dat tot 15-20% stijging leiden.

Er zijn echter een aantal zaken die het wellicht noodzakelijk maken om toch door te gaan met afkoppelen.:

- Er is steeds meer aandacht voor '**nieuwe stoffen**', de lijst prioritaire stoffen van de EU is al uitgebreid met één medicijn en het lijkt erop dat er meer stoffen worden toegevoegd. Het scheiden van waterstromen wordt belangrijker, omdat je dan goedkoper deze stof uit het water kunt zuiveren. Er is echter nog geen besluit over genomen door de EU om het zuiveren van deze stoffen uit het water te verplichten, daarom is het nog geen reden voor afkoppelen.
- **Terugwinning van grondstoffen** gaat makkelijker als de stroom geconcentreerder is. Op dit moment wordt gewerkt aan grondstoffenterugwinning op de RWZI's Apeldoorn en Amersfoort. Dit betekent dat het al mogelijk is in de huidige situatie. Hiermee is het ook geen (dringende) reden om te gaan afkoppelen.
- Water op straat geeft een **risico voor de volksgezondheid**. Niet alleen gemengd water geeft een risico, ook hemelwater. Promotieonderzoek dat nu wordt uitgevoerd laat zien dat de risico's om ziek te worden door water op straat groter zijn dan altijd gedacht. De praktijk laat zien dat er veel mensen op straat rondlopen als het rioolstelsel het water niet meer kan afvoeren, hieruit blijkt al het risico. Hoe groot dit risico is valt niet te zeggen, maar alleen al doordat het risico bestaat zal er druk zijn om door te gaan met afkoppelen.

Hierop wordt gevraagd wat het effect is op de RWZI als je niet afkoppelt. RWZI's worden ontworpen om optimaal te functioneren bij DWA, maar moeten ook kunnen omgaan met HWA. Momenteel halen alle gemeenten door het afkoppelen kleine beetje HWA af van de toevoer, maar zal dat voldoende zijn om over 20 jaar een kleinere RWZI te bouwen? Zo nee, dan zal je niet of nauwelijks bezuinigen op de RWZI door het afkoppelen.

Hedzer stelt dat het effect op het watersysteem ook een reden kan zijn om niet af te koppelen. Manon reageert dat haar bestuurder sterk kijkt naar wie de baten heeft om te bepalen wie de kosten moet dragen. De baten van energie- en grondstoffenterugwinning gaan naar het waterschap, dus dat wordt een leuke discussie. Er wordt gediscussieerd over het teruggeven van het voordeel van het afkoppelen binnen een zuiveringskring, door de zuiveringsheffing te verlagen. Dat is nu niet mogelijk doordat de zuiveringsheffing voor het hele waterschap even hoog is.

Gevraagd wordt in hoeverre het mogelijk is om de gevolgen van klimaatverandering goed uit te rekenen? De meeste programmatuur kan de gevolgen voor het rioolstelsel berekenen, maar zodra het boven de put uitkomt wordt het onduidelijk. De bovengrond wordt echter steeds belangrijker.

Er wordt gereageerd dat je altijd een combinatie moet maken tussen rioolstelsel en bovengrondse maatregelen. Je kunt namelijk niet bij elke bui water op straat bergen, alleen bij de extreme buien. De combinatie wordt dus steeds belangrijker, dan moet je ook kijken naar de financiële gevolgen. Moet riolering bijvoorbeeld gaan betalen voor het onderhoud van wegen?

Wanneer deze combinatie sterker wordt, moet je wel meer wijkgewijs gaan werken. Een streng- of straatgewijze aanpak lost namelijk niets op, want je kan dan geen water afvoeren naar een laaggelegen punt. Dit betekent dat je de totale aanpak van de vervangingsplanning moet veranderen, je moet een kaart pakken en aangeven hoe je op lange termijn de combinatie tussen rioolstelsel en bovengrond wilt maken. Aad stelt voor om een pilotproject op te nemen in het parapluplan, zodat hier met één of twee gemeenten mee wordt geëxperimenteerd. Bunschoten, Renkum, Nijkerk en anderen melden zich hiervoor direct aan.

Aad sluit af met de mededeling dat alle gegeven informatie wordt meegenomen in de uitwerking van het parapluplan. Opmerkingen en reacties kunnen naar Marijke worden gestuurd.

Vervolg en afsluiting

René vertelt vaker dit soort bijeenkomsten te willen organiseren. Daarom wil hij graag een inventarisatie maken van onderwerpen die platformleden willen bespreken. Hij vraagt iedereen binnen een week deze onderwerpen naar Marijke te mailen. Onderwerpen die nu al worden genoemd zijn: aanleg en beheer van infiltratievoorzieningen, de afweging tussen vervangen en relinen, onderhoud en toekomst IBA's, onderhoud en toekomst drukriolering, grondstoffenterugwinning, het maken van een beeldmerk voor afgekoppelde wijken (iets als plastic hero's) en het gebruik van langjarige neerslagreeksen in de praktijk (de interpretatie van statistiek).

René roept ten slotte iedereen nog op om een appèl te doen op zijn/haar management om aanwezig te zijn bij de managersbijeenkomst op 16 oktober.

INTERMEZZO Hoe koppel je af?

Wanneer je echter de huidige buis handhaaft en relined kun je de bereikte besparing inzetten om bovengronds af te koppelen. Je krijgt dan een flink budget om de openbare ruimte anders in te richten, hiermee kun je veel meer water bergen en afvoeren dan dat je ondergronds zou kunnen doen. Hij vraagt om reacties op dit voorstel.

Enkele reacties zijn:

- *als je veel afkoppelt krijg je problemen in je watersysteem (vandaar zitten we ook als ketenpartners aan tafel)*
- *het afkoppelen op zandgrond is goedkoper, dit beïnvloedt de berekening sterk*
- *de afweging tussen bovengronds en ondergronds afkoppelen is locatiespecifiek*